

فہزل و گہورہیی و حوکمہ کانی دہرؤژی یہ کہ می مانگی حاجیان لہ سوننہ تی پیروزی پیغہ مہرمان (صلی اللہ علیہ وسلم)

سو پاس و ستایش بو ئہ و خواہی کہ ہندی کاتی موبارہ کی داناوہ بو بہ ندہ صالحہ کانی کہوا بتوانن کرداری چاکی تییدا ئہ نجام بدن، وہ صہ لات و سہ لامیش لہ سہر پیغہ مہرہ خوشہ ویستہ کہی بیت کہ (حوکم و نادابہ کانی) کات و شوینہ پیروزو موبارہ کہ کانی روون کردووہ تہ وہ بو موسلمانان، ہرودہا لہ سہر ہاوہل و شوینکہ وتوانی بہ چاکہ کہ زیندوو کہرہ وہی دروشمہ کانی ئایینی خوا و سوننہ تہ کانی پیغہ مہرن (ﷺ) .

ہہرچہ ندہ تہ مہنی موسلمانانی ئومہ تی پیغہ مہر (ﷺ) کہم تر و کورت ترہ لہ تہ مہنی موسلمانانی ئومہ تانی پیشووتر ہرودہ کو پیغہ مہر (ﷺ) فہرموویہ تی : ((أَعْمَارُ أُمَّتِي مَا بَيْنَ السَّبْعِينَ إِلَى السَّبْعِينَ ، وَأَقْلَهُمْ مَنْ يَجُوزُ ذَلِكَ))⁽¹⁾ . واتہ : تہ مہنی ئومہ تہ کہی من لہ نیوان شہست تا حہفتا سالدایہ ، وہ کہ میان ہہیہ لہ ئہوہ ندہ تہ مہ نیان تیپہر بکات .

بہ لام خوی گہورہ بہ فہزل خوی ہندی کات و کرداری داناوہ کہوا دہ بیتہ مایہی بہرہ کت و زیاد بوونی تہ مہن، جا لہ و کاتہ موبارہ کانہ (دہ رؤژی یہ کہ می مانگی حاجیانہ / عشر ذي الحجة).

بہ لگہ لہ سہر فہزل و گہورہیی ئہم دہ رؤژہ :

1 - خوی گہورہ لہ قورئاندا سویندی پی خواردووہ و فہرموویہ تی : ﴿وَالْفَجْرِ ﴿١﴾ وَبِالْأَسْمِ الْإِسْمِ الْكَبِيرِ ﴿٢﴾﴾⁽¹⁾ . قال ابن كثير : (المراد بها عشر ذي الحجة). واتہ : مہ بہست بہودہ (10) رؤژہی کہ خوا سویندی پی خواردووہ بریتی یہ لہ دہ رؤژی یہ کہ می مانگی حاجیان .

2 - ہرودہا خوی گہورہ فہرموویہ تی : ﴿وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ ﴿٢٨﴾﴾⁽²⁾ (الحج) ، قال ابن عباس (رضي الله عنه) : (أيام العشر) . واتہ : زیکی خوا بکہن لہ رؤژہ زانراوہ کاندا کہ بریتین لہ دہ رؤژی یہ کہ می مانگی حاجیان .

3 - وہ (سعید بن جبیر) دہ گپریتہ وہ لہ (ابن عباس) لہ وہ کہوا پیغہ مہری خوا (ﷺ) فہرموویہ تی : ((مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذَلِكَ بِشَيْءٍ))⁽²⁾ . واتہ : ہیچ رؤژانیکی نی یہ کردہ وہی چاکہ تییدا

(1) صحيح سنن الترمذي رقم : (3550) وصحيح سنن ابن ماجه رقم : (4236) .

(2) صحيح البخاري رقم : (969) وصحيح سنن الترمذي رقم : (757) واللفظ له .

خوشه‌ویست تر بیت له لای خوا وه‌کو ئەم ده رۆژی مانگی حاجیان ، وتیان : تەنانەت جیهادیش له پیناوی خوادا ؟ فەرمووی : تەنانەت جیهادیش له پیناوی خوادا ، تەنها مەگەر پیاویک نەبیت کە به خۆی و مال و سامانی یه‌وه دەرچیت بۆ جیهاد له پیناوی خوادا و هیچیش له‌وانه نەگەریته‌وه .

له بهر ئەمه (سعيد بن جبیر) ئەگەر ئەم ده رۆژه بهاتبایه ئەوه‌نده هه‌ولێ دهدا و تێده‌گوشا بۆ خوا په‌رستی به ئەندازه‌یه‌ک که نزیک بوو له توانادا نەبیت .

هه‌روه‌ها لێ ده‌گیرنه‌وه که فەرموویه‌تی : ((لا تُطْفِئُوا سُرُجَكُمْ لَيْلِي الْعَشْرِ)) . واته : شه‌وانی ده رۆژی یه‌که‌می مانگی حاجیان چراکانتان مه‌کوژیننه‌وه ﴿مه‌به‌ستی ئەوه‌یه : شه‌نویژ بکه‌ن و قورئان بخوینن و زیکری خوا بکه‌ن﴾ .

قال الحافظ ابن حجر العسقلاني رحمه الله : (وَالَّذِي يَظْهَرُ أَنَّ السَّبَبَ فِي امْتِيَاَزِ عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ : لِمَكَانِ اجْتِمَاعِ أُمَّهَاتِ الْعِبَادَةِ فِيهِ ، وَهِيَ الصَّلَاةُ وَالصِّيَامُ وَالصَّدَقَةُ وَالْحَجُّ ، وَلَا يَتَأْتِي ذَلِكَ فِي غَيْرِهِ) (3) . واته : ئەوه‌ی روون بیت له هۆکاری تاییه‌ت مه‌ندیتی ده رۆژی یه‌که‌می مانگی حاجیان ئەوه‌یه : که ئەم ده رۆژه به‌ه‌وای په‌رستشه‌کانی تیدا کۆبووه‌ته‌وه ، که‌وا بریتین له نوێژ و رۆژوو و سه‌ده‌قه و حج ، وه ئەمانه‌ش له هیچ کاتیکی تردا کۆنابنه‌وه .

وه پرسیار کراوه له (شيخ الإسلام ابن القيم) : ئایا ده رۆژی یه‌که‌می مانگی حاجیان چاکتر و گه‌وره تره یان ده رۆژه‌که‌ی کۆتایی مانگی رهمه‌زان ؟ ئەویش له وه‌لامدا فەرمووی : (رۆژانی ده رۆژی یه‌که‌می مانگی حاجیان چاکتره له رۆژانی ده رۆژه‌که‌ی کۆتایی مانگی رهمه‌زان ، وه شه‌وانی ده رۆژه‌که‌ی کۆتایی مانگی رهمه‌زان چاکتره له شه‌وانی ده رۆژی یه‌که‌می مانگی حاجیان) (4) .

وقال المبارکفوري : (الْمُخْتَارُ أَنَّ أَيَّامَ هَذِهِ الْعَشْرِ أَفْضَلُ لِيَوْمِ عَرَفَةَ ، وَلَيْلِي عَشْرِ رَمَضَانَ أَفْضَلُ لِلَّيْلَةِ الْقَدْرِ ، لِأَنَّ يَوْمَ عَرَفَةَ أَفْضَلُ أَيَّامِ السَّنَةِ ، وَلَيْلَةُ الْقَدْرِ أَفْضَلُ لَيْلِي السَّنَةِ) (5) . واته : وته‌ی هه‌لبژارده ئەوه‌یه که‌وا رۆژانی ئەم ده رۆژه چاکتره له‌به‌ر رۆژی عه‌ره‌فه ، وه شه‌وانی ده رۆژه‌که‌ی کۆتایی مانگی رهمه‌زان چاکتره له‌به‌ر شه‌وی قه‌در ، چونکه رۆژی عه‌ره‌فه چاکترینی رۆژه‌کانی سا‌ئه ، وه شه‌وی قه‌دریش چاکترینی شه‌وه‌کانی سا‌ئه .

(3) فتح الباري شرح صحيح البخاري : (2 / 593) .

(4) زاد المعاد : (1 / 57) ، وقد نُقِلَ هذا القول عن شيخ الإسلام ابن تيمية أيضاً .

(5) تحفة الأحوذی : (3 / 530) .

* نه و کرده وانهی که سوننه تن له م ده رۆژهدا نه نجام بدرین :

1 - زۆر نه نجام دانی کرده وه چاکه کان به گشتی : وه کو : قورئان خویندن و زیکر کردن و فه رمان کردن به چاکه و قه دهغه کردنی خراپه و جگه له مانهش ، ﴿به به لگه ی 3 ووده که ی پیشوو : ((مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ ...))﴾ .

أ / قورئان خویندن : قورئان خویندن له هه موو کاتی کدا سوننه ته و خیر و پاداشتی زۆر و گه وره یه عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ (رضی الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا ، لَا أَقُولُ : ﴿آت﴾ حَرْفٌ ، وَلَكِنْ أَلِفٌ حَرْفٌ وَلاَمٌ حَرْفٌ وَمِيمٌ حَرْفٌ))⁽⁶⁾ . واته : هه رکه سیك پیتیك له قورئان بخوینیته وه نه وا به خویندنه وهی ته نها نه و پیته چاکه یه کی بو هه یه ، وه چاکه ش یه ک به ده یه ، نایم : ﴿آت﴾ پیتیکه ، به لکو (ألف) پیتیکه و (لام) یش پیتیکه و (میم) یش پیتیکه .

به لام نه م خیر و پاداشته ی قورئان خویندن - له وه ده رۆژهدا - زۆر تر و گه وره تره له رۆژه کانی تری سان ، که واته باشترا ویه موسلمان له م ده رۆژهدا زیاتر له رۆژه کانی تر قورئان بخوینیته .

ب / زیکر کردن : به هه مان شیوه زیکی خواش له هه موو کاتی کدا سوننه ته و خیر و پاداشتی زۆر و گه وره یه : عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ (رضی الله عنه) قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ (ﷺ) : ((أَلَا أُبَيِّتُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ ، وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ ، وَأَرْفَعَهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ ، وَخَيْرٌ لَكُمْ مِنْ إِنْفَاقِ الدَّهَبِ وَالْوَرِقِ ، وَخَيْرٌ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ ؟ قَالُوا : بَلَى ، قَالَ : ذِكْرُ اللَّهِ تَعَالَى)) ، فَقَالَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ (رضی الله عنه) : مَا شَيْءٌ أَنْجَى مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنَ ذِكْرِ اللَّهِ⁽⁷⁾ . واته : نایا هه وائتان پی بده م به باشتین و پاکترین کرده وه تان لای خاوه نه که تان و له هه مووی زیاتر په و پایه تان به رز بکاته وه و چاکتر بیته بوتان له به خشینه وهی زیو و زیو ، وه باشترا بیته بوتان له وهی که بگه ن به دووژمنه که تان و بدن له گه ردنیان و نه وانیش بدن له گه ردنتان ؟ وتیان : به لئ ، فه رمووی : زیکی خوی گه وره . نه نجا (مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ (رضی الله عنه)) فه رمووی : هیج شتیك رزگارت ناکات له سزای خوا وه کو زیکی خوا .

⁽⁶⁾ صحیح سنن الترمذی رقم : (2910) .

⁽⁷⁾ صحیح سنن الترمذی رقم : (3377) .

2 - نويژ کردن : به وهی که زوو بچیت بو نويژه جه ماعه ته کان و په له و پيشبرکی بکهیت بو ريزی يه کهم ، ههروهها نه نجام دانی نويژه سوننه ته کانی پيش و پاشی نويژه فه رزه کان و شه ونويژ و زوحا و سوننه تی دهست نويژ ، ههروهها دهشتوانيت نويژی (سوننه تی رهها / التطوع المطلق) زور بکهیت ، وه پيغه مبهري خوا (ﷺ) فه رموويه تی : **((عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ لِلَّهِ ، فَإِنَّ 4 لَا تَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً إِلَّا رَفَعَكَ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً ، وَحَطَّ عَنْكَ بِهَا خَطِيئَةٌ))** (8). واته : زور سوجه ببه بو خوا ، چونکه تویهك سوجه نابهیت بو خوا ئیلا خواي گه وره به هوئی نهو سوجه ده وه پله يهك به رزت ده کاته وه و تاوانی کيشت له سهر لا ده بات .

3 - خير و صه دهقه کردن : عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشَّخِيرِ (رضي الله عنه) قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ (ﷺ) - هُوَ يَقْرَأُ : **((أَلَمْ تَكُنْ أَتَكَاتِرُ))** قَالَ : **((يَقُولُ ابْنُ آدَمَ : مَا لِي مَالِي ، وَهَلْ لَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مِنْ مَالِكٍ إِلَّا مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ أَوْ لَبَسْتَ فَأَبْلَيْتَ أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ))** (9). واته : هاتم بو لای پيغه مبهري (ﷺ) له کاتيکدا که نه مهی ده خوینده وه ﴿زور کردن مال و مندا ل سهر قالی کردون﴾ فه رمووی : ئاده ميزاد ده لیت مائه کهم مائه کهم هيچ پاره و ماليک هی تونی يه ته نها نه وه نه بيت که خوار دووته و تياچووه يان له بهرت کردووه و رزيووه و نه ماوه يان نه وه يه که کردووته به صه دهقه و پيشت خستووه بو دواي مردنت .

4 - رۆژوو گرتن : هه نديک له خيزانه کانی پيغه مبهري (ﷺ) فه رموويانه : **((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَصُومُ تِسْعَ ذِي الْحِجَّةِ))** (10). واته : پيغه مبهري خوا (ﷺ) نو رۆژه کهی مانگی حاجيان به رۆژوو ده بوو . وه پرسيار کراوه له (الشيخ عبد العزيز بن باز) سه بارهت به که سيک که بوچوونی وايه به رۆژوو بوون له ده رۆژی مانگی حاجياندا بيدعه يه ؟ نه ویش فه رمووی : **((هَذَا جَاهِلٌ يُعَلِّمُ ، فَالرَّسُولُ (ﷺ) حَضَّ عَلَى الْعَمَلِ الصَّالِحِ فِيهَا ، وَالصِّيَامُ مِنَ الْعَمَلِ الصَّالِحِ))** (11). واته : نهو که سه که بوچوونی وايه که سيکی نه زان و جاهيله و پيويسته فير بکريت ، چونکه پيغه مبهري (ﷺ) هانی موسلمانانی داوه بو نه نجام دانی کرداری چاکه لهو ده رۆژهدا ، وه رۆژوويش له کرداره چاکه کانه .

5 - رۆژووی رۆژی عه ره فه به تايبهت : سوننهت وايه بو نهو که سانهی که نه رويشتون بو حه ج و له عه ره فه دا نين و له مالدان کهوا به تايبهت له رۆژی عه ره فه دا (9 / ذو الحجة) به رۆژوو بن ، چونکه پيغه مبهري (ﷺ) فه رموويه تی : **((صِيَامُ يَوْمٍ عَرَفَةَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ))**

(8) صحيح مسلم رقم : (1093) .

(9) صحيح مسلم رقم : (7346) .

(10) صحيح سنن أبي داود رقم : (2437) .

(11) نقلاً عن كتاب: (فضل عشر ذي الحجة وأحكام الأضحية) لسالم العجمي ص : (2) .

وَالسَّنَّةُ الَّتِي بَعْدَهُ⁽¹²⁾. واته : رُوْزُووِي رُوْزِي عه ره فه چاوه پروانه که خوا بیگاته مایه ی که فارته و سرینه وه و لیخوشبوونی تاوانی سالیك له پیشی یه وه و سالیكیش له پاشی یه وه (واته : بیته که فارته تاوانی دوو سال) .

6 - **عومره و حه ج کردن** : چونکه حه ج کردن له رُوْزِي هه شته می مانگی حاجیانه وه (8 / ذو الحجة) دست پیده کات بو نه و که سانه ی که به (حه جی نیسرا حه تی دوا ی عومره / حج التمتع) نیحرام ده به ستن ، بویه پیویسته له پیشدا عومره که ت نه نجام بدهیت نه نجا له رُوْزِي هه شته می مانگی حاجیانه وه نیحرام بکه ییت بو حه ج خوا ی گه وره فه رموویه تی ﴿ وَأَتَمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ ﴾ البقرة 196

7 - **زیکر کردن به ووتنی** : (الله أكبر ...) **لهم ده رُوْزه دا هه موو کاتیک** :

خوا ی گه وره فه رموویه تی : ﴿ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي آيَاتٍ مَّعْلُومَاتٍ ﴾ ﴿ الحج 28 ﴾ ، قال ابن عباس (رضي الله عنه) : (أيام العشر) . واته : زیکری خوا بکه ن له رُوْزه زانراوه کاندا که بریتین له **ده رُوْزِي یه که می مانگی حاجیان** .

قال الإمام البخاري في صحيحه : (كَانَ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ (رضي الله عنهما) يَخْرُجَانِ إِلَى السُّوقِ فِي أَيَّامِ الْعَشْرِ يُكَبِّرَانِ ، وَيُكَبِّرُ النَّاسُ بِتَكْبِيرِهِمَا)⁽¹³⁾ . واته : (ابن عمر وأبو هريرة (رضي الله عنهما) له ده رُوْزِي مانگی حاجیاندا دهرده چوون بو بازار و ده یانوت : (الله أكبر ...) وخه لکیش به دوا یاندا ده یانوت : (الله أكبر ..) وجاء في فتوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء : (يُشْرَعُ التَّكْبِيرُ الْمَطْلُوقُ فِي جَمِيعِ الْأَوْقَاتِ مِنْ أَوَّلِ دُخُولِ شَهْرِ ذِي الْحِجَّةِ إِلَى آخِرِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ ...) ⁽¹⁴⁾ .

وقالوا أيضاً : (التكبير مشروع في عشر ذي الحجة مطلقاً)⁽¹⁵⁾ . **نهم سوننه ته پشت لی هه ل** کراوه ش پیویستی به زیندوو کردنه وه هه یه ، جا ره حه تی خوا له و که سه بیته هه ولی زیندوو کردنه وه ی سوننه ته کانی پیغه مبه ر (ﷺ) دهدات . وه وتی : (الله أكبر ...) بهم شیوازه ده بیته : (الله أكبر الله أكبر ، لا إله إلا الله ، والله أكبر الله أكبر ، والله الحمد)⁽¹⁶⁾ .

⁽¹²⁾ صحيح مسلم رقم : (1162) .

⁽¹³⁾ فتح الباري شرح صحيح البخاري : (2 / 589) .

⁽¹⁴⁾ فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، الفتوى رقم : (10777) .

⁽¹⁵⁾ فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، الفتوى رقم : (9887) .

⁽¹⁶⁾ انظر : أحكام العيدين في السنة المطهرة ص : (30) .

8. **خَوَّ نَامَادَه كَرْدَن بُو قُورْبَانِي نُه نَجَام دَان :** نُه گهر كه سيك ويستی وا بوو قوربانی بکات نُهوا حه رامه له تووکی هه موو لاشه ی و نینوکه کانی لابه ریّت یان لئی بقرتینیت و که می کاته وه ، له سه ره تئای مانگی حاجیانه وه (ذو الحجة) تاوه کو قوربانی یه که ی سه رده بریت .

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ (رضي الله عنها) أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ : ((إِذَا دَخَلْتَ الْعَشْرُ وَأَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُضْحِيَ فَلَا يَمَسُّ مِنْ شَعْرِهِ وَبَشَرِهِ شَيْئًا)) (17). واته : نُه گهر ده رُوژی یه که می مانگی حاجیان (ذو الحجة) هات ، وه که سيك له نيوه ويستی هه بوو قوربانی بکات ، نُهوا با هيچ له تووک و پیستی نه کاته وه . **وفي رواية :** ((فَلَا يَأْخُذَنَّ شَعْرًا وَلَا يَقْلِمَنَّ ظَفْرًا)). واته : با نه له تووکی لابه ریّت و نه نینوکی بقرتینیت . وقد استدل بعض الفقهاء بهذا الحديث على أن مَنْ دَخَلَتْ عَلَيْهِ عَشْرٌ فِي الْحِجَّةِ وَأَرَادَ أَنْ يُضْحِيَ ... إِنَّهُ يَحْرُمُ عَلَيْهِ أَخْذُ شَيْءٍ مِنْ شَعْرِهِ وَأَظْفَارِهِ حَتَّى يُضْحِيَ فِي وَقْتِ الْأَضْحِيَّةِ (18). واته : هه ندیک له زانایان نُه م فهرمووده یه ده که نه به لگه له سه ر نُه وه ی هه رکه سيك ويستی هه بوو قوربانی بکات نُهوا حه رامه له سه ری هيچ له تووک و نینوکی لابه ریّت هه تا قوربانی ده کات له کاتی سه ر برینی قوربانیدا دوا ی نُه نجام دانی نویرتی جه ژن .

9. **قُورْبَانِي كَرْدَن لَه رُوژی جه ژندا :**

خوای گه وره فهرموویه تی: ﴿وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِّنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ﴾ (الحج 28). واته : وه زیگری خوا بکه ن له رُوژه زانراوه کانی (دهیه می یه که می مانگی حاجیان) له سه ر نُه و وولاخ و نازه لانه ی که خوا کردووویه تی به رزقیان بو قوربانی کردن ، جا لئی بخون و لیشی بدن به دهر خواردی هه ژارانی بی نه وادا .

عَنْ مِخْنَفِ بْنِ سَلِيمٍ (رضي الله عنه) قَالَ : كُنَّا وَقُوفًا مَعَ النَّبِيِّ (ﷺ) بِعَرَفَةَ فَقَالَ : ((يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ عَلَىٰ كُلِّ أَهْلِ بَيْتٍ فِي كُلِّ عَامٍ أُضْحِيَّةً ...)) (19). واته : نُه ی خه لکینه پیویسته له سه ر هه موو خیزانیك هه موو سالیك قوربانی بکات. وَعَنْ جُنْدَبِ بْنِ سُفْيَانَ الْبَجَلِيِّ (رضي الله عنه) قَالَ : شَهِدْتُ النَّبِيَّ (ﷺ) يَوْمَ النَّحْرِ فَقَالَ : ((مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ فَلْيُعِدْ مَكَانَهَا أُخْرَى ، وَمَنْ لَمْ يَذْبَحْ فَلْيَذْبَحْ)) (20). واته :

نَامَادَه ی لای پیغه مبه ر (ﷺ) بووم له رُوژی جه ژنی قوربانیدا و فهرمووی : هه رکه سيك قوربانی

(17) صحيح مسلم رقم : (1977) .

(18) شرح صحيح مسلم للإمام النووي : (13/ 116) .

(19) صحيح سنن أبي داود رقم : (2788) .

(20) صحيح البخاري رقم : (5562) وصحيح مسلم رقم : (1960) .

کردووه پيش نهوهی نويزی جهژن بکات با له جياتی نه و قوربانیه قوربانى يهکی تر بکاته وه و نه وهش نه يکردووه با بيکات .

*** مهريک يان بزنيک بو پياويک و خاو خيزانه کهى دهبيت :**

عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ : سَأَلْتُ أَبَا أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيَّ (رضي الله عنه) كَيْفَ كَانَتْ الصَّحَابَا فِيكُمْ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) ؟ قَالَ : ((كَانَ الرَّجُلُ يُضْحِي بِالشَّاةِ عَنْهُ وَعَنْ أَهْلِ بَيْتِهِ فَيَأْكُلُونَ وَيُطْعَمُونَ)) (21).

واته : پرسيارم کرد له (أبو أيوب الأنصاري) : نایا قوربانى نه نجام دان چوون بووا 7 سهردهمی پیغه مبهردا (صلى الله عليه وسلم) ؟ فهرمووی : له سهردهمی پیغه مبهردا (صلى الله عليه وسلم) پياو نازه لیکی (مهريک يان بزنيک) ی دهکرد به قوربانى بوخوی و خيزانی و مندالهکانی ، وه خویان لییان دهخوارد و لیشیان دهدا به خهک بوخواردنی *** قوربانى چيشتی جهژنه :**

عَنْ بُرَيْدَةَ بْنِ خَصِيبٍ (رضي الله عنه) قَالَ : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) كَانَ لَا يَخْرُجُ يَوْمَ الْفِطْرِ حَتَّى يَطْعَمَ ، وَلَا يَأْكُلُ يَوْمَ الْأَضْحَى حَتَّى يَرْجِعَ فَيَأْكُلَ مِنْ أَضْحِيَّتِهِ)) (22). واته : پیغه مبهردا (صلى الله عليه وسلم) روژی جهژنی رهمهزان له مال دهرنه دهچوو ههتا خواردنی نه خواردايه ، وه روژی جهژنی قوربان خواردنی نه دهخوارد ههتا دهگه رایه وه له نويزی جهژن نه نجا له قوربانى يه که یی دهخوارد .

تیببى : ههچه نده قوربانى نه نجامدان له سى روژه کهى دواى جهژنیشدا (ایام التشریق) دروسته به لام باشر و خیرتر وایه که له روژی جهژندا سه ربیریت له بهر سوننه ته که و نه نجا دهشکه ویتته نیو دهیه م روژی مانگی حاجیان وه که کرده وهی چاکه تییدا فهزل و خیره کهى تاییه ته ، بویه باشر وایه له دهیه مین روژدا قوربانى نه نجام بدریت .

بو زیاتر شارهزا بوون له (نه حکام و نادابهکانی قوربانى کردن) به وردی نهوا نه م کتیبه بخوینه ره وه

چونیتی قوربانى کردن له سهردهمی پیغه مبهردا (صلى الله عليه وسلم)

نووسین و ناماده کردنى : ماموستا محمد عبد الرحمن لطيف

به کالوریوس له زانسته شهرعی يه کاندا

وتارخوینی مزگهوتی (شیخ إبراهيم) / که لار

(بكالوريوس في العلوم الشرعية والدراسات الإسلامية / جامعة دهوك)

(21) صحيح سنن الترمذي رقم : (1505) ، وصحيح سنن ابن ماجه رقم : (2563).

(22) السنن الصغرى للبيهقي رقم : (691) وصحيح سنن الترمذي رقم : (542) وصحيح سنن ابن ماجه رقم : (1756) .

(اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَيْرَ عَمْرِي آخِرَهُ، وَخَيْرَ أَعْمَالِي خَوَاتِمَهَا، وَخَيْرَ أَيَّامِي يَوْمَ أَلْقَاكَ)

مآلپہری فہر موودہ

www.fermude.com